Oponentský posudek na diplomovou práci Simony Divoké: „Právo na život garantované Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod“

Předkládaná diplomové práce standardního rozsahu (64 s.) se zabývá tématem ochrany práva na život, který je nepochybně nejzákladnějším lidským právem, které je zaručeno nejen Evropskou úmluvou o lidských právech (dále jen „Úmluva“).

Diplomová práce je vcelku logicky a přehledně členěna do – vedle úvodu a závěru – tří meritorních kapitol.

První kapitola nazvaná „Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod“ je věnována teorii pojmů osobní, věcné, časové a územní působnosti Úmluvy. Autorka vcelku správně, byť stručně, tyto termíny vykládá. Nesprávné je však její tvrzení, že obětí nemůže být osoba, které byla již přiznána náhrada škody za porušení práva či jíž vnitrostátní orgán uznal porušení práva (str. 5). Tyto dvě podmínky neplatí alternativně nýbrž kumulativně. Nešťastné je i tvrzení, že „Článek 56 Úmluvy umožňuje smluvní státům rozšířit či zúžit územní aplikaci Úmluvy, a to prostřednictvím výslovného prohlášení učiněného ve prospěch generálního tajemníka Rady Evropy“. Ve skutečnosti se podobná prohlášení předkládají generálnímu tajemníku.

Obsahem následující kapitoly je „Evropský soud pro lidská práva“. Autorka se v ní věnuje především řízení před touto mezinárodní soudní instancí. Z jejího tvrzení „I když za každý smluvní stát vystupuje jeden soudce, tito soudci jsou nestranní a hájí zájmy Rady Evropy“ (str. 7) není zřejmá souvislost mezi počtem soudců a jejich nestranností. Navrhuji proto, aby se tomuto tématu autorka věnovala v rámci ústní obhajoby. Bohužel nesprávné je i tvrzení, že řízení před Evropským soudem pro lidská práva (dále jen „Soud“) vždy končí vydáním rozsudku (str. 7). Dále ačkoli autorka správně uvádí mezi formálními náležitostmi podání stížnosti existenci stěžovatelem utrpěné podstatné újmy (str. 8), kterou nově zavádí Protokol č.

14, není mezi formacemi, které mohou stížnost podanou před Soud zkoumat, začleněna formace samosoudce, zavedená stejnou právní normou.

Třetí, meritorně nejdůležitější a tedy nejrozsáhlejší, kapitola je věnována interpretaci článku 2 Úmluvy. Autorka správně vymezuje obsah tohoto ustanovení, jeho materiální a procesní aspekty. Na jednotlivých judikátech Soudu pak demonstruje, jakým způsobem je článek 2 Úmluvy touto mezinárodní institucí interpretován. Ačkoli nelze autorce upřít znalost dané problematiky, některé výrazy, které při popisu skutkového stavu používá, vzbuzují úsměv („obecní policisté" namísto „strážníci"; „nevyžaduje se nutně smrt jako výsledek akce"; „policista je oprávněn vytáhnout zbraň" apod.). Rozpaky též vyvolává anglické označování citovaných judikátů.

Naopak poutavě je autorkou zpracována ta část kapitoly, v níž hovoří o pozitivní povinnosti státu zaručit právo na život. Avšak i zde lze nalézt ne zcela správné formulace (např. „Soud došel k tvrzení"; „rozumné pochybnosti, které by mohl mít jakýkoliv rozumný člověk";"Pokud by tu byly nějaké drobné pochybnosti ohledně jeho tvrzení, tak to nevadí, ale nesmí tu být rozumné pochybnosti, které by měl rozumný člověk, pak ta tvrzení nejsou prokázána nade vši rozumnou pochybnost").

Na druhou stranu skutečnost, že autorka uvádí hlavní oblasti, v nichž dochází k porušení článku 2 Úmluvy (např. Zajištění nezbytné lékařské péče; Zadržení a následné zmizení osob, Smrt ve vazbě; Potraty; Eutanazie; Trest smrti) dokládá její znalost dané problematiky. Navrhuji, aby v rámci ústní obhajoby autorka o některé zmíněné oblasti pohovořila podrobněji a vyjádřila i svůj osobní názor.

V závěrečné části své diplomové práce autorka shrnuje výsledky svého zkoumání. Potrhuje činnost Soudu při aplikaci článku 2 Úmluvy a význam řízení před touto mezinárodní instancí a jeho judikátů.

Uvedené připomínky a otázky dokládají, že Simona Divoká prokázala, že pro potřeby diplomové práce má dostatečnou znalost zvolené tématiky. Pokud by se však této tématice chtěla věnovat i v budoucnosti, je třeba, aby své znalosti prohloubila.

Přes uvedené připomínky doporučuji předkládanou diplomatickou práci k obhajobě. Hodnotím ji předběžně známkou 2.

21. září 2011

JUDr. Eva Hubálková, PhD.